

5. Бервецький З., Хлебникова Л. Виховувати музичну культуру // Грані творчості: Книга для вчителя. / З. Бервецький, Л. Хлебникова – К., 1989.
6. Буц Л. Про рухливі ігри. / Л. Буц – К., 1973.
7. Ветлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини. / Н.О. Ветлугіна – К., 1978

Карпецька (Бугель) М

Науковий керівник – доц. Ороновська Л. Д.

РОЗВИТОК ДИТЯЧИХ ГОЛОСІВ У СУЧАСНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Новітні наукові дослідження в області музичної педагогіки і досвід роботи багатьох сучасних шкіл, а також історичний досвід, свідчать, що вокальне виховання здійснює вплив не тільки на емоційно-естетичний, але і на розумовий розвиток особистості дитини. Виховання слуху і голосу позначається на формуванні мови. А мова як відомо, є основою мислення. Крім того, виховання музичного слуху і метро-ритмічного відчуття пов'язано з утворенням в корі мозку людини складної системи нервових зв'язків, з розвитком здатності його нервової системи до якнайтоншого регулювання процесів збудження і гальмування (а разом з тим і інших внутрішніх процесів), що протікає в організмі. Ця здатність нервової системи, як відомо, лежить в основі будь-якої діяльності, в основі поведінки людини. Спостерігається, що планомірне вокальне виховання робить благодійний вплив і на фізичне здоров'я дітей [1].

А які чудові можливості для естетичного розвитку дітей знаходяться в різноманітних колективних формах роботи з музичного виховання — хорі, оркестрі, ансамблях, участі, в концертах! Та і сам урок співу в цьому відношенні помітно відрізняється від уроків з інших предметів. Таким чином, музично-співацьке виховання сприяє вирішенню проблеми гармонійного розвитку особистості.

Поки ж, на жаль, ми не використовуємо величезних резервів здібностей і творчих можливостей, закладених у вигляді задатків у всіх дітей. І перш за все це торкається дитячих голосів, які значною мірою залишаються невиявленими і недорозвиненими, а часто навіть псується, втрачають свої найцінніші природні властивості і перспективу подальшого вдосконалення [2].

Процес музичного виховання, як формування співацької функції в органічній єдності з формуванням ладового і метро-ритмічного відчуття, у зв'язку з організацією рухів виявляється, особливо на початковому етапі навчання, не таким «швидким», як цього суб'єктивно хотілося б.

Але це «уповільнення» тільки уявне і тимчасове. Воно пов'язане з об'єктивними природними закономірностями в розвитку співацького апарату і дитячого організму в цілому. Музичний розвиток дитини повинен йти з урахуванням формування власне цього апарату, подібно як розміри скрипки міняються відповідно до зростання і розвитку руки юного скрипала.

Мета статті – обґрунтувати і описати методи проведення вокально-хорових занять з школярами початкової школи.

Проблеми вокального виховання дітей розглядали Т. Овчинникова, Н. Орлова, С. Гладка, А. Менабені, Г. Стулова, Ю. Юцевич та інші.

Значну роль у навчанні співу відіграють правильно сформовані співацькі навички. Як відомо, навички — це закріплені, автоматизовані прийоми і способи роботи, що є складовими моментами в складній, свідомій діяльності. Результати досліджень, проведених науковцями, дають підставу стверджувати, що співацькі навички забезпечуються лише через відповідність реального звучання і внутрішніх музично-слухових уявлень учнів. Внутрішні музично-слухові уявлення пов'язані з рухливими і створюють настроєність у рухах, готовність до певних дій, що відповідають художньому завданню [4].

Використання навичок і вмінь у початковій школі та поза урочний час, має досить велике практичне значення, адже різні вправи та методики їх навчання у початковій школі стають підґрунтям для вдосконалення у майбутньому часі голосу дитини. Результати курсового дослідження можуть використовуватися фахівцями з галузі музичного мистецтва та вокально-хорових дисциплін, працівниками ансамблевого музикування та керівниками гурткової роботи

у позашкільних закладах музичного мистецтва. Вокальними навичками є співацька установка, дихання, звукоутворення і звуковедення, дикція й чистота інтонування.

Співацька установка, створюючи сприятливі умови для виразного співу, забезпечує зручне положення корпусу, голови, правильне відкривання рота під час співу. Від неї залежать дихання і звукоутворення; крім того, вона дисциплінує дітей, є першою організуючою ланкою колективного співу [3, с.25-54].

Під час співу важливе значення має дихання. Уміння чи невміння дихати позначається на якості звуку, чистоті інтонування й на інших характеристиках хорового звучання. Розрізняють три види співацького дихання: грудне, діафрагматичне і грудно-діафрагматичне (останнє вважають найраціональнішим). Педагоги-музиканти зазначають, що слід не акцентувати увагу дітей на диханні, а виробляти його в процесі навчання поступово, у комплексі з іншими вокальними навичками [5].

Співацьке звукоутворення і звуковедення багато в чому залежить від співацької установки й дихання; якщо ці навички не сформовано, робота над звукоутворенням навряд чи буде успішною. Формувати в голосі дітей співочість, навчити їх «тягти» звук — одне з головних завдань вокального виховання. Від чіткого вимовлення голосних і приголосних звуків залежить розвиток у голосі дзвінкості й рівності — важливих властивостей співацького голосу.

Важливою умовою хорового звучання є точне виконання звуків за висотою, тобто стрій і співацька інтонація. Хороший стрій у хорі залежить від того, якою мірою розвинений музичний слух учнів, від їхньої уваги та вміння володіти своїм голосом і співацькими навичками, від фізичного й емоційного стану співаків [7].

Ансамбль, як відомо, означає суцільність, урівноваженість, узгодженість голосів. У хоровому співі розрізняють інтонаційний, ритмічний, тембровий, дикційний, а також художній ансамблі. Складність формування співацьких навичок у тому, що молодшим школярам важко проаналізувати навчальне завдання, побачити зв'язок між окремими навичками, що формуються в комплексі, перенести досягнені результати з вивченого завдання на нове.

Ефективним засобом формування співацьких навичок є вокально-хорові вправи — багаторазово повторені спеціально організовані вокальні дії. Під час розучування вправ слід Додержуватися принципу єдності художнього й технічного, прагнути до емоційно-виразного забарвлення голосу. Для стимулювання позитивних емоцій доцільно розучувати вправи, що звучать у мажорному ладі [6, с.13-65].

На початковому етапі навчання мелодію нової вправи бажано підтримувати акомпанементом. Це потрібно не лише для досягнення чистоти інтонування, а й для розвитку гармонійного слуху учнів. Коли інтонація в них буде стійкою, можна обмежитися гармонійною підтримкою. Іноді для розвитку координації слуху й голосу корисно співати вправи без супроводу (з попередньою ладовою настроюкою).

Початкові вокально-хорові вправи слід співати неголосно, на природно відтворених звуках (так званий примарний тон, найчастіше це фа¹ — соль¹. Поступово діапазон вправ розширюється. Водночас вибір поєднань голосних і приголосних звуків зумовлений завданнями вокально-хорового розвитку учнів конкретного класу. Корисні різні співацькі вправи, зокрема на легато, стакато, з різним звуковисотним і ритмічним малюнком. Головна умова результативності — продуманість вокально-хорової роботи, що запобігає безцільним повторенням.

Як показали спостереження за роботою з школярами, чистота співацького інтонування формується в них повільно, що пояснюється зокрема недостатньою цілеспрямованістю навчання. Учитель повинен особливу увагу приділити початковому етапові становлення співацької інтонації в дітей.

Отже підсумовуючи вищезазначене можна дійти до висновків, що значну роль у навчанні співу та розвитку голосового апарату відіграють правильно сформовані співацькі навички. Вокально-хорові навички — це закріплені, автоматизовані прийоми і способи роботи, що є складовими моментами в складній, свідомій діяльності. Результати досліджень, проведених науковцями, дають підставу стверджувати, що співацькі (вокальні) навички забезпечуються лише через відповідність реального звучання і внутрішніх музично-слухових уявлень учнів, при багаторазовому повторенні музичних творів, пісень та солоспівів. Ця робота проводиться

відповідно до вікових особливостей школярів того чи іншого шкільного віку та з урахуванням усіх нюансів розвитку.

Отже, внутрішні музично-слухові уявлення пов'язані з руховими і створюють настроєність у руках, готовність до певних дій, що відповідають художньому завданню. Тому передусім необхідна така сучасна методика і система загального співацького виховання дітей в школі, яка дозволила б виховати в музичному відношенні всіх дітей, включаючи найслабших, яка допомогла б всім дітям розвинути свій голос, навчитися співати по нотах, стати музично грамотними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Апраксина О.А. Методика музикального виховання в школі. / О.А Апраксина — М., 1983.
2. Ветлугіна Н. Музичний розвиток дитини. / Н. Ветлугіна — К., 1978.
3. Дмитриева Л.Г., Черноиваненко Н.Н. Методика музикального виховання в школі. / Л.Г. Дмитриева, Н.Н. Черноиваненко — М., 1989.
4. Добровольская Н, Орлова Н. Что надо знать учителю о детском голосе. / Н. Добровольская, Н. Орлова — М., 1972.
5. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. / М.Д. Леонтович — К., 1989.
6. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе. / Д. Огороднов — К., 1981.
7. Раввінов О. Методика хорового співу в школі. / О. Раввінов — К., 1971.

Сап'як Н.

Науковий керівник – доц. Ороновська Л. Д.

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЕСТРАДНА МУЗИКА ТА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ЗОШ

Досить важливим є вивчення сучасної української музики у різних її сферах. Бути незалежними у творчості і самовираженні, ламати стереотипи і робити неможливе, викликати у слухача позитивний імпульс - посил, який несуть артисти нового покоління. І потрібно це усвідомлювати та давати можливість розвиватись цьому ще більше.

Мета статті. Дослідити та проаналізувати сучасні українські гурти, їх музично-стильове наповнення та можливість використання у роботі сучасної ЗОШ.

Життя у сучасній Україні 21-го століття наповнене численними культурними подіями, які взаємодіють одне з одним. Сьогодні, як ніколи, українське суспільство поєднує у собі надвичайно широкий спектр культурних досягнень тисячоліть. Культура сьогодні – все не пасивне відображення соціальних реалій, а активна форма, яку індивіди свідомо використовують для організації власної дійсності. Фактично культура виходить на новий, більш високий рівень того, що відбувається у суспільстві [1].

Музика у багатьох формах, від класичної західної до африканського РЕГГІ, від електроніки до акустичної гітари, як складова культури, виражає емоції, цінності та навіть ідеї. Пісні та музичні композиції слугують інструментом єднання груп людей, а іноді спонукають їх до спільних дій, або допомагають виразити спільні емоції. Деякі пісні стають своєрідними гімнами для поколінь, виражають розповсюджені настрої та цінності; допомагають визначити індивідуальність та спрямованість групи [2].

Наприклад, народна артистка, українська співачка Джамала, просто змусила українців, що ще не любили джаз, закохатись у нього. Її кримсько-татарські та вірменські корені вплинули на її стиль, в якому вона часто змішує сучасну альтернативу та електроніку з фольклором та джазом. У поєднанні з її сопрано, пісні Джамали звучать не схоже ні на що, та точно передають ідею пісні. Дякуючи їй перемозі на пісенному конкурсі «Євробачення», - джаз став більш вагомою частиною сучасної української музики, а сама Джамала стала символом боротьби Кримських татар за їх права. Її пісня «1944» розповіла історію її власної прабабусі, чие життя після того жорстокого року змінилось назавжди [3].